

*Special
Special
Special
Special*

De Kuisje

In dit nummer o.a.:

- **Familieberichten**
- **Bougainville nieuws**
- **Reizen op Bougainville**
- **De familie**

“Doe maar gewoon, dat is spannend genoeg...”,

Door Annie Kuijpers-Vloet

Hallo familie,

Joz heeft me gevraagd om een stukje te schrijven. Ik baalde eigenlijk best een beetje dat ik de pen doorkreeg van Joz, want wat moet ik nu schrijven, dat voor anderen leuk en interessant is om te lezen. Ik leid niet zo'n snel en avontuurlijk leventje, maak geen lange reizen en heb ook geen stoere hobby's als bungee jumping, parachute springen of meer van dat spannends. Dus ik besloot een stukje te maken met als thema “doe maar gewoon, dat is spannend genoeg”

Wat doet dan zo'n supergewoon mens als ik de hele dag. Wel, we hebben een waanzinnig leuke hond die we allerlei kunstjes hebben geleerd. Als Marjo en Mark met hun hond op bezoek komen scheppen we altijd op met die kunstjes (hun hond kan die namelijk niet...). Die hond houdt van wandelen en ik ook. Ik ben blij dat mijn Michellin teen (zo zag hij er vlak na mijn operatie uit) het weer helemaal doet en wandel er dus weer lustig op los. Daarnaast ben ik gek op fietsen. We fietsen routes van zo'n 50 kilometer en zien zo werkelijk de mooiste plekjes vlak bij huis, best spannend dus eigenlijk.

Bij ons huis in Landhorst hebben we kort geleden een nieuwe tuinontwerp gemaakt en de tuin ook zo ingericht als we hadden bedacht. De hele tuin hebben we op de schop gehad. Het resultaat mag er wezen, maar met zo'n tuin ben je toch het hele seizoen druk. Onze kinderen hebben ons met die tuin wel erg voor het lapje gehouden. Ze misten de verkeersborden om aan te geven welke richting je uit moet lopen en ook het bordje “gras niet betreden” ontbrak. Eigenlijk vinden we de tuin zelf wel een succes geworden. Ook zonder tuinarchitect kun je een leuke tuin maken... eigenlijk ook best wel spannend (van ontwerp tot leuke tuin).

Tenslotte ben ik, al zijn de kinderen uit huis, nog best druk met ons gezin. Ik vertroetel mijn stoere vent Cor die nog 1,5 jaar werkt en dan gaat hij de vut in, heerlijk.... Dan ben ik altijd in voor een

gezellige activiteit met de kinderen. Vandaag hebben we bijvoorbeeld de verzette moederdag, op 3 juni. Beetje raar, maar ook wel spannend. Ze namen een zelfgebakken taart mee, bloemen en een aperitiefje. Ook is het hele huis versierd. Op het mam's day programma (zo hebben ze het genoemd) dat in het hele huis hangt staat dat we om 18.00 uur een surprise kunnen verwachten. Ik hoop maar dat dat eten is want tegen die tijd heb ik vooral honger. Als ik het zo opschrijf doe ik eigenlijk best veel leuke dingen, want ik heb niet eens verteld dat ik zing, kaart, lees, brei, graag kook, enzovoort enzovoort.

Gewoon kan dus eigenlijk best wel spannend zijn

Van de redactie;

Dit maal een special over de reis van Martha en mij (Jan). De kleinste helft van de redactie, wij dus, bracht deze winter een bezoek aan Papua New Guinea en Bougainville en deed een indruk op van wat er gedurende de laatste tien jaren en vooral de laatste twee jaren zoal veranderd is. Behalve de schade door het vliegtuigongeluk was ook de schade veroorzaakt door de crisis duidelijk merkbaar. Veel kinderen konden niet naar school. Maar er werd wel aan alle kanten gewerkt om hierin verandering te brengen. Tijdens ons verblijf werd er een schip met bouwmaterialen gelost om op diverse plaatsen scholen te bouwen en werden er twee leerkrachten aangenomen voor de school in Muguai, de plaats waar Lambert woont. De rest spreekt voor zich.

De kopij voor de kinderpagina mag gemaild of gestuurd worden naar Rian van de Ven, Rotscheweg 3 a, 5364 NT ESCHAREN rian.vandeven@wxs.nl Rian vraagt om prietpraat van de allerkleinsten.

De kopij voor de volgende editie moet voor 30 oktober binnen zijn.

Familieberichten / mededelingen

Huwelijk / Geboorte / Dopelingen;

9 januari 2001	Werd Mykolla Gremmen geboren Zoon van Annette en Mark Gremmen Hun adres is Bergantiusstraat 3, 6523 BV NIJMEGEN Tel. 024-3606051
11 februari 2001	Werd Oda kuijpers geboren Dochter van Anneke en Eric Kuijpers Hun adres Virgo 12, 5175 VV LOON OP ZAND Tel. 0416-363463
18 maart 2001	Werd Jesse Gommans geboren. Zoon van Trudi Kuijpers en Jan-Joris Gommans Hun adres is Mergen 7, 5451 TA MILL Tel. 0485 - 455111
Zwangerschappen	Margo en Marco Baltussen derde kindje begin augustus. Krista en Marijn Kuijpers tweede kindje oktober .

Overlijden;

Op 25 april 2001	overleed Francisca Maria van Bergen op 79 jarige leeftijd. Francisca was weduwe van Martinus van Lith eerder weduwe van Arnoldus van Elst
------------------	--

Verhuizingen;

Josephine kuijpers verhuisde van;	naar;
Bischop Wade's Highschool	Gordens Secondary School
P.O. Box 220 BUKA TARLENA	P.O. Box 6415
Bougainville Province	BOROKO NCD
Papua New Guinea	Papua New Guinea

Er gaan geruchten dat Marijn en Krista een ander huis gekocht hebben. Details volgen nog.

En verder;

Met zijn boogschutters, Doele Diane, is **Henk Kuijpers** tweede geworden bij de Nederlandse kampioenschappen.

Tessa en Rozan kuijpers werden met hun korfbalteam kampioen in buitencompetitie.

De Kuijp

Verschijnt twee maal per jaar.
tweede jaargang nummer 4.
Abonnement f 6,00 per jaar
Losse nummers zijn niet verkrijgbaar

Inzenden kopij voor de volgende editie
vóór 30 November 2001.

Redactieadres;

Mergen 3, 5451 TA MILL tel. 0485 - 45 34 01. E-mailadres J.Kuijpers13@hetnet.nl

Aan dit nummer werkten mee;
Jan Kuijpers (hoofdredactie)
Martha Blokland - Kuijpers (vertalingen)
Trudi Kuijpers en Jan-Joris Gommans
(eindredactie).

Rian van de Ven (kinderpagina)

rian.vandeven@wxs.nl

Lekke band

De brandstoftank aan het dashboard geknoopt

Vering afgetrokken

Op niet goed onderhouden

Wiel en vervangen

Vroeger was er een brug

Transport op Bougainville

Met de veiligheid neemt men het niet zo nou. De auto hierboven wordt van brandstof voorzien vanuit een jerrycan die met een touwtje aan het dashboard is gebonden. Deze auto had ook geen koplampen en geen richtingaanwijzers. Op de terugweg van Buintown naar Unganno, waar we in Henny's huis logeerden, vervoerde deze auto acht mensen waarvan drie op de bijrijderszitting twee in de bak en nog twee in een watertank die we vervoerden. We reden in het donker zonder verlichting tot er een band lek bleek te zijn. Er kwam een vrachtwagen aanrijden dus ben ik met mijn witte lijf midden op de weg gaan zwaaien om gezien te worden. We zijn overgestapt op de vrachtwagen en die bracht ons thuis. Daarbij zaten we boven op de lading, het bouw materiaal voor een nieuw te bouwen school in de regio. Onder de bomen moesten we even bukken maar verder ging het wel. Door de twaalf jaar crisis is het wagenpark zwaar verwaarloosd evenals de wegen. Vervoer is best mogelijk maar spannend.

F28 van Air Niugini

Meer ... op eerste rij

Openbaar vervoer in de stad

Gehuurde auto op Bougainville

Openbaar vervoer

Over grote afstanden kun je je uitstekend verplaatsen met het vliegtuig. Op de foto hiernaast staat een F28 (Fokker 28) van Air Niugini. Even voel je dan weer de Nationale trots als je instapt in een echte Fokker van Nederlandse makelij. Op deze vluchten is de service prima en ook vertrek en aankomsttijden zijn redelijk betrouwbaar. Anders wordt het op kleinere afstanden die gevlogen worden met kleinere vliegtuigen. De tickets kun je kopen bij Air Niugini maar de maatschappij heet b.v. Air Sankamap. We kochten een retourticket van Buka naar Buin. We besloten de heenreis toch per auto te maken om de situatie in Kieta te kunnen bekijken, waar we anders overheen gevlogen zouden zijn. Toen we later terug wilden vliegen bleek men besloten te hebben om het vliegtuig eerst voor onderhoud naar Mount Hagen te halen en later niet meer terug te sturen om contractuele redenen. We moesten dus op zoek naar alternatief vervoer. Na een hele dag heen en weer liftend naar Buintown voor een Auto van de regering of een helikopter van PMG (Peace Monitoring Group), Kangubeach voor een schip. We vonden er een auto zonder motorkap, spatborden, verlichting, enz. maar zeer betrouwbaar volgens de minister van onderwijs die de auto voordroeg. Je huurt die auto dan voor PGK 700,00 en probeert de open plaatsen weer te slijten aan medereizigers. Deze laatste auto bleek inderdaad erg betrouwbaar in tegenstelling tot een beter uitzijnde auto die tijdens onze tocht van Buka naar Buin vier maal een grotere reparatie nodig had. Te beginnen met een lekke band daarna een afgebroken bout van de vering, gevolgd door een wiellager links voor dat vervangen moest worden en tenslotte het wiellager rechtsachter. Een afstand van 290 Km in twee dagen. Dit kwam door de toestand op Bougainville. In de stad, zoals Port Moresby en Buka kun je gewoon gebruik maken van minibusjes die het openbaar vervoer verzorgen. Op ieder busje zit een chauffeur en een kassier. Vaak zijn de busjes oud en niet al te schoon maar zolang het rijdt doet het dienst en het kost je bijna niets. Er is geen dienstregeling maar er rijden er zoveel dat je nooit lang hoeft te wachten. Eigenlijk moet je bij een bushalte, zonder bordje gaan staan maar als je de hand opsteekt stopt de bus. In Port Moresby moet je wel opletten niet bestolen te worden. Men waarschuwt je overal voor zakkenrollers. Maar ook overvallen zijn aan de orde van de dag. Onder bedreiging met een pistool moeten mensen dan hun auto afstaan. Meestal houdt men onderweg de deuren op slot.

Accommodatie

De accommodatie is steeds uitstekend geweest. Bij aankomst in Port Moresby zijn we naar het Gateway Hotel gegaan. Er was

een zwembad wat erg fijn was tijdens de eerste dagen in het warme klimaat van Papua New Guinea. We hadden een fijne badkamer met warm en koud stromend water. In Rabaul logeerden we in het huis van Dorothy Kani, een vriendin van Elisabeth en John Momis. Op Buka konden we in het huis logeren dat John daar huurde.

In Buin konden we gebruik maken van Henny's huis. Henny was met zijn gezin in Hanahan, waar hij woont. Lambert's huis was vlakbij en Marius was voortdurend in de buurt. We dachten hier onder de waterval en om me te kunnen scheren bond ik een spiegeltje aan een tak. Mary kookte lekker eten voor ons, Oma maakte vuur en veegde de plaats terwijl Mirjam voor ons het water haalde. Joe kwam een verse meloen brengen. Wat is dat tropisch fruit lekker als het vers uit de tuin komt.

We waren blij als we iets zelf mochten doen. Zo deden we de was in de rivier geholpen

door Linsey. Lambert, Timo en Alexander waakten over onze veiligheid toen er wat onrust werd veroorzaakt door een stelletje dronken jongelui.

Op de terugweg logeerden we op Buka in Kuri Lodge, een guesthouse in Bukatown. Later ontdekten we dat Kuri Lodge een veel mooiere vestiging een klein eindje verderop had. De kamers bestonden daar uit los van elkaar gebouwde kleine verblijven met daarbij een centraal gedeelte voor receptie, bar eetzaal en terras. Terug in Port Moresby logeerden we in huis bij familie Momis. Peter Kunka, die ik een 1991 in Brisbane ontmoette en familie Momis hebben een gezamenlijke tuin. In beide huizen logeren een heleboel mensen die van Bougainville komen. Enkelen studeren in Moresby en anderen hebben er kinderen op school en zorgen mee voor het huishouden. Er heerst een gemoedelijke sfeer en bijna iedereen is er welkom. 's Avonds gaat de poort dicht en op slot. In Port Moresby moet je nu eenmaal oppassen. Het is hier een komen en gaan van mensen van Bougainville. We spraken met Politici, geestelijken, dokters, patiënten en vrienden. Als iemand van Bougainville om een of andere reden in Port Moresby moet zijn wordt vaak ook even de Gouverneur en zijn familie bezocht. Achter het huis staat een schommelbank waar we 's avonds al ruiend een gezellig babbeltje konden maken met de andere bezoekers of bewoners zoals Charles, Walter, Godfried, Cornelius en uiteraard Marisa en Josephine. Vaak ook werd in het hause-win (een afdak in de tuin) muziek gerepeteerd voor de mis of was er een gebedsbijeenkomst bij het Mariabeeld in de tuin, om Maria's zegen en bijstand af te roepen over aanstaande vredesonderhandelingen of andere dringende of belangrijke zaken.

Kuri Lodge in Bukatown

De andere vestiging van Kuri Lodge

Huize Momis

De schommel bij huize Momis

De toekomst van Bougainville

Het einde van de crisis kan nog steeds niet officieel worden afgekondigd. Maar de nationale regering van PNG is nog in gesprek met de leiders van Bougainville. Bij deze besprekingen spelen Joseph Kabui en John Momis een belangrijke rol. Tijdens ons ver-

blijf konden we eens in de keuken kijken en zien hoe John en Elisabeth in beslag werden genomen door voorbereiding, besprekingen, telefoon en dan de vele mensen in en om het huis. John vertelde over zijn plannen voor de wederopbouw van Bougainville. Zijn plannen voor een multi-purpose-centre voor counseling van traumapatiënten (oorlogsslachtoffers en nabestaanden), herstel van de gezondheidszorg, het inhalen van de onderwijsachterstand, het opzetten van herstelprojecten voor wegen, bruggen, openbare diensten en gebouwen, enz..

Handel: Bougainville zal zelf internationaal handel moeten drijven om de aanwezige bronnen te benutten en de schuldenlast zo laag mogelijk te houden. Zo kunnen oude plantages vervangen worden door jonge "highbreed" soorten die snel vrucht dragen terwijl de oude bomen (70 jr oud) uitstekend als gezaagd timmerhout (werkgelegenheid) benut en verkocht kunnen worden. Er zullen directe lijnen moeten zijn voor de export van Bougainvilles kwalitatief hoogwaardige producten zoals Cocos,- en cacao-producten. Dit alles zonder tussenkomst van Nationale regering zodat opbrengsten direct herbenut kunnen worden.

Banken: om geldstromen te regelen en activiteiten te ontplooiën moeten banken weer kunnen functioneren. John denkt daarbij aan het oprichten van coöperaties (Boerenleenbank), waar de leden kunnen lenen en een

nieuwe start kunnen maken, verzekeringen afsluiten en kunnen sparen.

Kennisoverdracht: Er zal kennis binnen gehaald moeten worden. Toekomstige managers van organisaties zullen begeleid moeten worden in de opzet en draaiende houden van organisaties voor zowel bedrijfsleven als sportorganisaties. De Bougainvilleans moeten weer van hun land en hun eigen volk gaan houden (nationale trots en saamhorigheidsgevoel).

Gezondheidszorg: de ziekenhuizen zullen heropgebouwd en heringericht moeten worden met desnoods tweedehandse apparatuur. Dr. Joe Bana-Koiri, oud ziekenhuis-directeur, wil zich er sterk voor maken en contacten leggen met ziekenhuizen in andere landen, om zodoende iets te doen aan de inrichting van eerste hulpposten en regionale ziekenhuizen.

PR en toerisme: Brainstormend dacht John aan voorzieningen voor toeristen als sportactiviteiten, duiken, watersporten, kamperen, hotelaccommodatie, enz. Het maken van een promotiefilm, om Bougainville weer positief voor het voetlicht te brengen. Wie houdt er niet van een rijke natuur om in te toeven en van te eten. Een paradijs om in te onthaasten.

Het laatste nieuws van het net

Intussen gaan de besprekingen door en er is een akkoord bereikt over een eigen politieën verdedigingsapparaat voor Bougainville. Joseph Kabui maakte duidelijk, dat het niet mogelijk mag zijn dat toekomstige regeringen gaan sleutelen aan de nu gesloten akkoorden. De volgende stap, is dus de wetgeving. De PNG delegatie had moeite met de eis van de Bougainville-leiders, (Minister Avei, Joseph Kabui en Gouverneur John Momis) dat aangenomen wetten van het Nationale Parlement verworpen kunnen worden door Bougainville. Toch is deze zekerheid nodig om te voorkomen dat door de instabiliteit van de politiek van PNG de bereikte akkoorden ongedaan kunnen maken. Joseph Kabui benadrukte dat een referendum over 10 tot 15 jaar de toekomst van Bougainville uiteindelijk pas echt bepaalt.

Hiermee lijkt het einde van de crisis toch weer een stukje dichterbij.

Bron: www.postcourier.com.pg (onder "Past papers" - "News")

Henny, Colleen en Mieke

Zowel voor als na ons verblijf in Unganno (Buin) konden we een paar dagen met Henny, Colleen en Mieke doorbrengen. Dat was erg fijn. Henny heeft ons vergezeld naar Buin en heeft ons wat kunnen vertellen over de situatie voor en na het overlijden van Margareth. Het is niet gemakkelijk voor hen geweest. Hij was nog erg jong toen Piet overleed en kwam na zijn terugkeer van de universiteit in de crisis terecht. Het was erg wennen voor hem en Margareth om samen de winkels op te zetten en te sturen. Natuurlijk hebben zoons van tijd tot tijd andere ideeën dan de ouders.

Henny verzorgt de achtertuin van zijn huis

Zo verliep ook de samenwerking tussen Henny en Margareth niet altijd even gladjes. Hoewel hij zich zorgen maakt over de jeugd die ten gevolge van de crisis vaak niet naar school gaat, terwijl die mogelijkheid er gewoon is heeft Henny besloten om voor zijn vrouw en dochter te zorgen. Hij heeft al een paar honderd cacaoboom zaailingen gekocht. Ze staan klaar om op zijn land geplant te worden. Daarnaast wil hij een kleine business

voor zichzelf en zijn gezin opzetten. We hopen dat hij ons op de hoogte houdt van het reilen en zeilen van zijn familie. Of hij dan nog de tijd en de mogelijkheid heeft met een band iets te doen is nu niet aan de orde. Colleen is een lieve moeder voor haar gezinnetje. Ze wonen in haar "village" Hanahan en Mieke voelt zich daar helemaal thuis. Zij heeft daar ook een grote familie en kinderen om mee te spelen. Ze is een

levendig en vriendelijk meisje. Een mooi kind.

Voor Mieke is alles nog spel

We hopen voor haar en haar leeftijdgenootjes dat Bougainville weer wordt wat het eens was en dat zij en de rest van deze nieuwe generatie de kans krijgt een goede opleiding te krijgen en zo een goed leven kan opbouwen op dit paradijselijk eiland.

De correspondentie met Colleen (en dus ook Henny) zullen wij zeker voortzetten. Het is erg leuk om van tijd tot te lezen over onze familie op Bougainville.

Marius

Met Marius hebben we fijne dagen doorgebracht. Hij is een echt buitenmens. Hij is zeer actief, zowel in de bush als in het water. Regelmatig gaat hij duiken op "greyfish", die hij o.a. aan restaurants verkoopt. Ook hebben we bij de vakantiehuisjes van Kuri Lodge - waar Jan en ik logeerden na terugkeer in Buka - de zeeschildpadden gezien, die Marius gevangen had. Ze werden in een bassin gehouden en waren een leuke attractie voor de gasten.

Hij moet wel opletten hoe diep hij duikt, anders wordt de druk op de trommelvliezen te groot en heeft hij er dagen last van.

Marius vangt alles wat eetbaar is

Marius was een goede gids en heeft ons veel laten zien en heeft ons veel verteld over Bougainville en enkele griezelverhalen over de crisis.

Marius vertelt graag verhalen, gedaan wordt

Zoals meer jongeren in de familie kan hij goed zingen en houdt hij erg van muziek. Enkele door hem geschreven songs klonken fantastisch goed. Jammer dat er niet de goede mogelijkheden waren om opnames te maken. Samen met Henny en Lambert hebben zij enkele keren opgetreden voor een groter publiek. Ze hebben zelfs een

talentenjacht gewonnen. De band is nu opgehouden te bestaan maar het talent is er nog.

In Uganno in Buin heeft Marius een huis gebouwd, maar omdat Lambert en Mary het harder nodig hadden en omdat Marius toch liever op Buka woont heeft hij het hen gegeven. Hij slaapt waar hij is en hij geeft er dus de voorkeur aan om in Buka te zijn.

Hij had het plan om op zijn land cacao-bomen te planten en was blij met het geld dat hij van tante Mieke zou krijgen. Hij had al een gedeelte van het land schoongemaakt, maar had toen geen geld meer om bomen te kopen. Het geld zal er inmiddels wel zijn, maar alles groeit zo snel dat het stuk land weer eerst schoongemaakt zal moeten worden, voordat de bomen geplant kunnen worden. Als hij zich erop toelegt kan hij best een goede plantage opzetten. Hij heeft er de kracht voor en weet wat er moet gebeuren.

We mogen hopen dat Marius zijn vertellingen nu wat vaker aan het papier toevertrouwt en naar Nederland stuurt. Marius is echt een groot verteller en een berichtje van Marius is altijd erg leuk om te lezen. En heel misschien kunnen we nog eens een leuke hit van Marius verwachten want juist op dat gebied is Marius in staat mooie, emotionele, uit het hart gegrepen teksten te schrijven.

We bedanken Marius voor zijn hartelijkheid en zijn goede zorgen tijdens ons verblijf.

Lambert, Mary en Ann-Mary

In Buin mochten we kennismaken met deze familie Kuijpers. Onze week in Buin was erg rustig. Mary was druk met het huishouden, de was en de heerlijke maaltijden die iedere dag voor ons gemaakt werden. De taal was een barrière. Ondanks het Pidgin, wat Jan toch redelijk verstaat, was de communicatie wat moeizaam. Dat was jammer.

In de "village" heeft Lambert ook nog een functie in het sociale leven. Zo werd hij secretaris van het plaatselijke ziekenhuis. Meer functies wilde hij niet hebben, omdat hij nog veel andere dingen wil doen.

We hebben niet zoveel met hem kunnen praten over zijn situatie. Zijn verblijf op de Solomon Islands heeft voor hem een minder prettige afloop. Twee vrienden van hem vonden daar immers de dood door oorlogshandelingen.

Voor zijn huidige huis bouwt Lambert een nieuwe grotere woning

Door omstandigheden is Lambert momenteel gedwongen in Buin te wonen. Aan deze situatie zal hij zo snel mogelijk iets doen zodat hij weer kan gaan en staan waar hij wil. Wat hij dan zal gaan doen staat nog niet vast. Hij denkt erover om, zoals hij met Margareth al had afgesproken, eventueel zijn opleiding af te maken in Madang.

We genoten van de rust en de natuur in en om Uganno en Muguai, de plaats waar het gezin woont. Dat was even wennen omdat wij altijd denken iets te moeten doen.

Lambert was veel onderweg en was druk in de weer. Op zich is het al een operatie op zich om van punt A naar punt B te komen. Als we hem zagen was het om vlug iets in orde te brengen voor het eten of anderszins. Jan is een dag met Lambert naar Buin-town geweest om vervoer terug naar Buka te zoeken. Via een radiob bericht hoorden we immers dat er geen vliegtuig meer zou komen. Je trekt er dan gewoon een dag voor uit om een vervoermiddel te zoeken.

Ann-Mary kijkt wat onwennig naar haar nieuwe knuffel

We hopen van Lambert en zijn gezin wat vaker wat te mogen vernemen dan tot nog toe het geval was. De verjaardagen van Mary en Ann-Mary heeft Jan inmiddels aan de familie gemaaild maar hier toch nog even. Mary is jarig op 21 april en Ann-Mary op 21 mei.

MARISA

Het weerzien met Marisa was fijn. Zij is een aardige jonge vrouw, die altijd een vriendelijk gezicht heeft. Ook van Marisa moesten wij te snel afscheid nemen. Na onze aankomst op Buka konden we een paar dagen met ze doorbrengen. We logeerden in een huis dat John Momis op Buka huurde. Daarna gingen Marisa en Josephine samen naar Port Moresby en wij gingen naar Buin. Marisa's eerste jaar op de Universiteit van PNG begon.

Marisa was een heel goede gastvrouw in Buka. Jan en ik waren aangenaam verrast door haar kookkunst. Het was heerlijk om met haar en de anderen over allerlei dingen te praten en zij vertelden ons een heleboel wetenswaardigheden. Zoals je ziet lijkt ze, net als Lambert, het meest op Margareth.

Ook Marisa heeft zich op een fantastische manier over een

hele moeilijke periode heen gezet en heeft ook haar Highschool buitengewoon goed afgesloten. Haar eerste weken op de Uni heeft ze zich goed ingeburgerd en vanaf het begin was zij al weer druk met de tests en werkstukken die ze moest maken. Ze doet nu een oriënterend jaar en tot nu toe wil ze de medische kant op. Voor haar toekomst is dat een vak waar ze nog lang mee vooruit kan.

Ze woont op de campus en heeft daar een kamer, die zij deelt met een andere studente. Voor sport en veiligheid zit Marisa op een trainingsgroep voor zelfverdediging. Marisa's vriendje heet Nelson. Hij is niet de aanleiding voor de training, maar kan een goede sparringpartner zijn. Misschien stuurt ze ons nog eens foto's.

Marisa woont in de flat op het universiteitsterrein.

Op 3 november was het haar Graduation Day op de Highschool in Kainantu (bij Goroka). De fax die we haar stuurden namens de hele familie werd helaas niet aan haar overhandigd.

Na ons verblijf in Buin en Buka hadden we nog één weekend in Port Moresby met de meiden. Maar zoals zoveel dingen in PNG liep dat toch weer anders dan gepland en hadden Jan en ik het gevoel te weinig tijd met hen te hebben doorgebracht.

Marisa en anderen bereiden eten voor het eten.

Marisa's kamer op de universiteit

Ze hebben allebei al laten weten, dat zij erg uitzien naar het bezoek van de nichtjes Mieke en Gerda eind volgend jaar.

Josephine

Het was heerlijk om Josephine weer te zien. Zij is een opgewekt, goedlachs en vooral mooi meisje en ze mag graag een beatlenutje kauwen, net als de anderen trouwens. Ze is duidelijk de jongste van Piet's kinderen. Haar speelse gevoel voor humor is steeds weer verrassend en het is leuk om met haar op pad te zijn. Gelukkig konden we na aankomst een paar dagen met Josephine doorbrengen in Buka voor ze met Marisa moest afreizen naar Port Moresby. We gingen zwemmen en bezochten de Botanical gardens van Mr. Green. We gingen inkopen doen op de markt, wandelen en Josephine hielp Marisa met koken.

Josephine tijdens een stranddag in Buka

Josephine koopt in voor het eten

Maar ja de scholen begonnen weer. Josephine gaat haar "grade 10" in Port Moresby doen. Het was erg spannend voor haar en ze heeft steeds weer getwijfeld of ze haar vertrouwde wereld wel achter zich wilde laten. De gedachte was dat ze zich zou aanmelden en dat ze meteen geplaatst zou worden. Maar helaas, er was een misrekening; er was geen plaats. Het zou toch nog een

paar weken duren voordat ze geplaatst zou kunnen worden. Het werd niet de Marianville, waar Marisa destijds op zat maar Gordon's secondary school. Gordons is een wijk in Port Moresby waar deze school gevestigd is. Zij gaat er per openbaar vervoer naar toe en woont in bij tante Pauline, een nicht van Margareth. Tante Pauline was degene die na het ongeluk de identificatie van de stoffelijke overschotten verrichtte. Pauline en haar man Paul hebben twee dochters in

ongeveer dezelfde leeftijd als Josephine. Dat is natuurlijk ook gezellig. We hopen dat Josephine goed begeleid zal worden want Port Moresby is nou niet de meest fijne plaats om te wonen in Papua Nieuw Guinea.

Voor Josephine is het erg fijn om dicht bij Marisa te wonen. Met een zus kun je toch veel delen. Ten tijde van het ongeluk zat Josephine op bisschop wade's secondary, een kostschool in Buka en Marisa zat in de Highlands. Het is formidabel hoe Josephine zich door die moeilijke tijd heeft heengeslagen. Zij heeft het afgelopen schooljaar dan ook met fantastische cijfers afgerond. We mogen haar daar gerust mee feliciteren.

Josephine houdt Mieke aan de praat

Als zij over een paar jaar grade 10 en 11 (hopelijk op Marianville Highschool) zal hebben afgesloten wil ik eigenlijk haar "graduation day" niet missen.

We zullen zien

Hibiscus

Oxora (Yellow)

Ginger uit Kimbe

Heliconia (Hanging fishtail)

Oxora (red)

The Bougainvillean Josephine

Mushaka

Bougainville Orchidee

Flora en fauna

"Noem mij maar Mr. Green", zei de eigenaar van de botanische tuin op Buka. Hier konden we een groot deel van de flora van Bougainville en omgeving in een keer absorberen. Rondgeleid door een erg enthousiaste eigenaar, die zijn beroep van Politieagent er aan gegeven had om zijn tuin te exposeren en les te geven aan bezoekende middelbare scholieren over de rijke natuur van dit prachtige land. Hij wist veel, en prachtig te vertellen over de planten, hun bloei- en groeiwijze maar ook over de geneeskundige werking van zijn eindeloze assortiment. Bovendien hield hij van wijze spreuken die hij her en der op de bloempotten en rekken schilderde. We kregen een persoonlijke rondleiding en zelfs een paar stekken mee. De meeste geëxposeerde planten komen ook in het wild voor op Bougainville en in Papua New Guinea. Maar enkele buitenlandse soorten konden we er ook bewonderen. Dit bezoek was zeer aangenaam en de moeite waard.

Aan fauna hebben we niet zo veel gezien behalve de loslopende kippen en varkens, de gekko's, papegaaien en een vlinder zo groot als een mensenhand, die in de natuur getekend scheen te zijn. Doordat hij weg vloog ontdekte je dat hij echt was.

De slachter verdeelt het varken

Het varken wordt in stukken gesneden

Traditie en ceremonie

Veel van de tradities worden nog steeds in ere gehouden. Vooral oudere mensen hechten er sterk aan. Zo was het ons verboden de graven van Piet en van Margareth te bezoeken voordat er een welkomstfeest voor ons was georganiseerd. Er moesten twee varkens worden geslacht en gekookt. Hierbij wordt het vlees door een deskundige slachter, medicijnman, zo verdeeld dat zowel vlees als vet in gelijke delen wordt verdeeld onder de genodigden. De genodigden moeten dan bij een volgende gelegenheid hetzelfde of meer terug doen. Daarna togen we in optocht naar het kerkhof waar de graven van Piet en van Margareth al waren afgedekt met nieuwe laplaps (lendedoek) en bloemen. Iedereen in het gezelschap kreeg een bloem om op het graf te leggen. Daarna opende Thomas, the chieft, het woord en startte een gebed. Na Thomas werd van mij verwacht ook een gebed uit te spreken. Ik vroeg God om toch vooral deze prachtige, lieve en gastvrije mensen te zegenen en ze te verlossen van de crisis die nog altijd voortduurt al wordt er dan bijna niet meer geschoten en vallen er nu ook minder slachtoffers. En ik sprak de hoop uit dat Piet en Margareth als voorbeeld mochten dienen in hun ijver en inzet. Vooral voor de jonge mensen waar Bougainville het in de toekomst toch van moet hebben. Daarna werd er gegeten. Helaas begon het te regenen waardoor iedereen verdeeld in de diverse huizen zat te eten. Andrew, de gekozen voorzitter van de raad van ouderen at bij ons mee. Wat er aan vlees over was werd meegenomen.

Dicht schroeien van het vlees

De Japanse kookpot uit de Tweede Wereldoorlog

Andrew, Paul, Luke, Lambert en Jan

De graven van Piet en Margareth

De naaste familie

Bloemen in het haar voor de gelegenheid

vv.l.n.r.
Lucy, Joe, Isabel, Anna, Martha, Timo

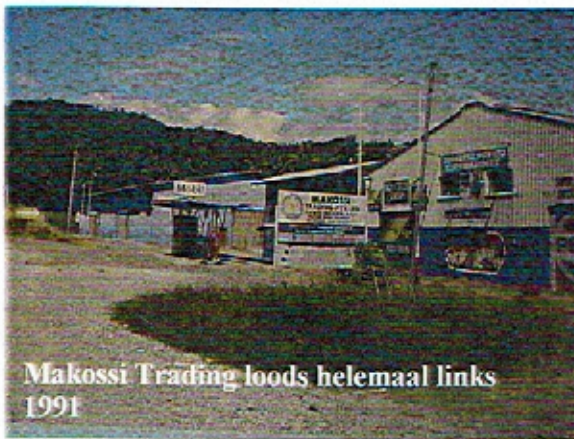
In Uganno was men blij met het bezoek en de belangstelling uit Nederland. En van de gelegenheid werd dan ook gebruik gemaakt om familiekiekjes te maken. Tot mijn grote verrassing beschouwden de meeste kinderen op bovenstaande foto mij, volgens Buintraditie als een van hun vaders. In deze is Buin een uitzondering. Buin is patriarchaal in tegenstelling tot de rest van Bougainville dat matriarchaal is. Dit betekent dat grond en andere eigendommen, via de mannelijke lijn vererfd wordt. Voor de vaders en broers van de vader is het dus van groot belang dat die, het hoogste goed van de stam, goed beheerd wordt namens voorouders en nakomelingen. Een advies van de broers van Peter Kuijpers dient dan ook als een zeer dringende aanbeveling overwogen te worden door de meeste kinderen en jongeren van Uganno. Vandaar ook dat Andrew mij ernstig aansprak over het management van het bedrijf. Hij vroeg wanneer de familie de "second brother" stuurt om het beheer over te nemen. Ik heb Andrew uitgelegd dat bij ons die traditie toch wel iets anders ligt. Dat neemt niet weg dat we best van advies willen dienen, indien mogelijk en ook bereid zijn ondersteuning te bieden als de kinderen van Piet hun opleiding af zouden willen maken. De keuze hierin ligt echter bij Henny, Marius en Lambert.

Woonhuis boven het restaurant 1991

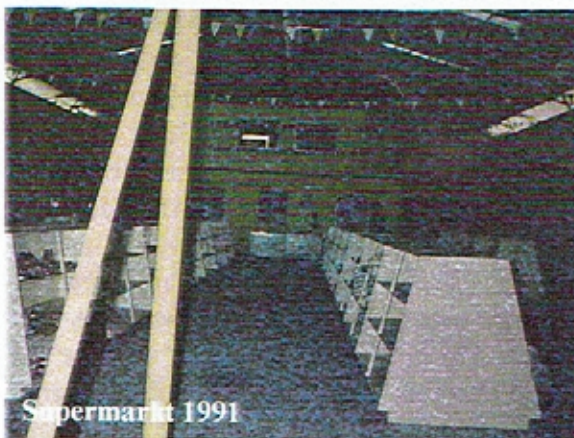
Van ongeveer dezelfde plek jan 2001

Makossi Trading loods helemaal links 1991

Makossie Trading loods jan 2001

Supermarkt 1991

Supermarkt jan 2001

De crisis heeft veel stuk gemaakt.

In de twaalf tot veertien jaren van crisis is er veel stuk gemaakt. De bovenstaande foto's tonen alleen de gebouwen in Kieta waar Piet en Margareth met hun vijf kinderen woonden en werkten. Zo is het ook vergaan met de huizen, scholen, kerken, winkels, openbare gebouwen en noem maar op. Her en der verspreid over het eiland liggen uitgebrande autowrakken. Na het wapentuig van de tweede wereldoorlog dat er nog altijd ligt te roesten heeft dit paradijselijke eiland er nu een heleboel relikwieën bij.

In de dorpen zijn wel weer nieuwe huizen gebouwd en op veel plaatsen hebben ze weer een school weten in te richten en wordt er weer les gegeven. Enkele mensen zijn actief in het herstellen van zaken als handel en openbare diensten. Van, en naar het eiland is er nog niet echt veel mogelijk op het gebied van handel en economie. Veel mensen hebben een trauma overgehouden aan deze moeilijke tijd en weten nog niet echt op gang te komen. Zij zouden hulp moeten krijgen bij de verwerking van het verdriet dat de crisis teweeg heeft gebracht.

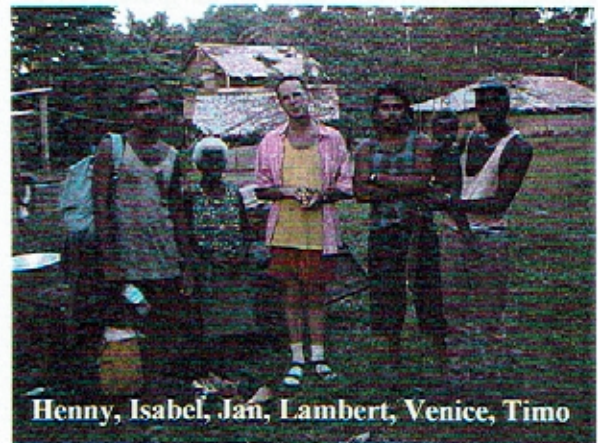
Joe, neef van Margareth

Lucy, zus van Margareth

Enkele foto's uit het familie-album

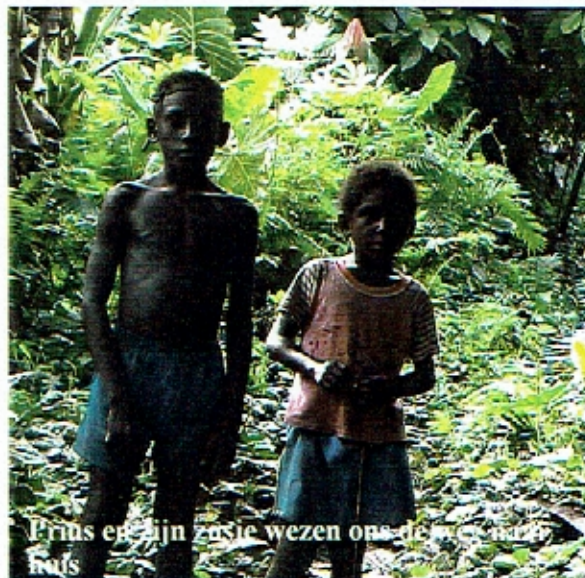
Boven links; Joe is de neef van Margareth. Hij werkte veel voor Piet. Nu is Joe kunstenaar en maakt houtsnijwerk en schilderijen. Boven rechts; Lucy, de zus van Margareth. Rechts; Foto, gemaakt bij aankomst in Uganno met Isabel, de moeder van Margareth. Tijdens een wandeling stuiten we op de (male) offersteen van de volgende foto. Deze steen is, volgens de overlevering, uit een heel ander gebied geworven en over kilometers, met hand-kracht, hier naar toe verplaats. Er is ook nog een veel kleinere female offersteen. Tegenwoordig hebben de stenen geen rituele betekenis meer. Rechtsonder; De weduwnaar laat zich de plagerijtjes van de vrouwen tijdens een feestje graag welgevallen. Linksonder; Prins en zijn zusje wezen Martha, Marius en mij na het feestje even de weg naar huis, dwars door de bush. Deze prachtige mensen zijn allemaal familie van ons.

Henny, Isabel, Jan, Lambert, Venice, Timo

Afkomst van de buur in Uganno

Prins en zijn zusje wezen ons de weg naar huis

Weduwnaar tegen besnijkende weduwnaar

Hallo familie,

"Ik ben geloof ik de nieuwste aanwinst in de familie. Tot voor kort één van de groten uit de Keltische mythologie maar sinds 11 februari woon ik bij Eric, Anneke en Anjo (ik ging eigenlijk voor Dalai Lama maar dat is een beetje mislukt, reïncarneren is moeilijker dan je denkt). Ik ben een tevreden mens, lach erg graag en heb inmiddels een lekker volslank figuur. Ik hoop snel kennis met jullie te mogen maken.
Groetjes van Oda"

Hallo

Ik (Amber) wil even vol trots mijn broer Jesse voorstellen! Jesse is heel lief en lacht altijd naar iedereen. Toch kan hij ook goed huilen. Ik vind hem zo'n mooi en schattig manneke dat ik hem wel de hele dag wil kussen en knuffelen. Ook mijn papa en mama zijn heel gek met mijn broertje. Overdag is hij veel wakker en 's nachts slaapt hij meestal al goed door!

Jesse is geboren op zondag 18 maart j.l. om 12.32 uur.

Groetjes, Amber Gommans

Hallo, hier ben ik dan,

Genietend van de eerste zonnestrallen wil ik me graag voorstellen aan degenen die me nog niet kennen. Ik ben Mykolla Gremmen nu al weer vijf maanden oud. (Wat gaat het allemaal toch snel). Ik behoor sinds 9 Januari tot de familie Kuijpers, wat ik heel leuk vind. Met mij gaat alles goed. Ik heb een moeizame start gehad, maar ben nu alles aan het inhalen. Mij papa en mama vinden dat ik al veel te groot wordt. Oh, oh, ik hoor papa roepen dat ik moet eten. Voor degenen die een keertje aan willen komen, je bent van harte welkom. Ik moet gauw stoppen want ik krijg zelf ook honger, eten en gauw een middagdutje doen en wie weet tot ziens dan maar weer.

Groetjes Mykolla Gremmen

Prietpraat

Rian belt Eric en Anneke voor een foto van Oda. De telefoon gaat over.

Anjo: Hallo.

Rian: Wie ben jij?

Antwoord: Anjo.

Rian: Hallo Anjo, wat een mooie naam heb jij?

Anjo: Nee, gewoon.

Rian: Is Mama thuis?

Anjo: Ja

Rian: Mag ik die even?

Anjo: Nee, eerst ben ik.

Rian: Wat wil je me nog vertellen dan?

Anjo: Niks meer.

Rian: Mag ik Mamma dan even?

Anjo: Nee ik moet eerst klaar zijn.

Nadat we wat gekletst hebben over het weer kwam Anneke aan de lijn.

In de voorplaat;

Achtergrond; De hibiscus.

Inzet 1; Ann-Mary beziet het witte gezicht van haar oud tante Martha.

Inzet 2: Familiefoto van de op dat moment aanwezigen in Buin.